

KONGRE-TOPLANTI

I. ULUSLARARASI KATILIMLI BİLİM DİN VE FELSEFE TARİHİNDE HARRAN OKULU SEMPOZYUMU 28-30 NİSAN 2006 / ŞANLIURFA

Dr. Hüseyin KURT
Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi

Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi, 28-30 Nisan 2006 tarihlerinde, bilim ve medeniyet tarihi açısından büyük önemi olan ve üniversitemizin de ismini aldığı “Harran Okulu” konusunda uluslararası katılımlı bir sempozyuma ev sahipliği yapmıştır. “I. Uluslararası Katılımlı Bilim Din ve Felsefe Tarihinde Harran Okulu Sempozyumu” adıyla tertiplenen sempozyuma üçü yabancı, yetmişin üzerinde bilim adamı bildirimleriyle birlikte katılmıştır. Şanlıurfa Hotel El-Ruha’da aynı anda iki salonda birden gerçekleşen ve üç gün süren oturumlar genel olarak başarılı geçmiştir. Sempozyum, TÜBİTAK, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Türkiye Diyanet Vakfı tarafından desteklenmiştir.

Sempozyum kitabı iki cilt halinde yayımlanmış olup, katılımcılara ve gerekli yerlere gönderilmiştir. Ayrıca isteyenlere de gönderilecektir.

Sempozyuma katılan bilim adamları ve bildirimlerin tam metni Harran Ün. İlahiyat Fak. Web adresine de konulmuştur.

Bu sempozyumun temel amacı, VIII.-X. yüzyıllarda büyük bir ilim ve düşünce merkezi olan Harran Okulu’nun bilim ve düşünce tarihindeki yerini ve önemini ortaya koymaktır. Çünkü Harran Okulu’nun, Bilim Tarihi, Felsefe Tarihi, Dinler Tarihi ve İslamî ilimler açısından büyük önemi vardır. Bu okulun bilimsel faaliyetlerini ortaya koymadan, adı geçen bilimlerin tarihini, temelini, değerini ve sürekliliğini izah etmek mümkün değildir. Ancak böylesine önemli bir konuda, şimdiye kadar, ülkemizde ve dünyada yapılmış olan bilimsel çalışmaların asgarî düzeyde kaldığını belirtmeliyiz. Bu nedenle Harran Okulu Sempozyumu, sahasında önemli bir boşluğu dolduracak ve yeni araştırmaların yapılmasına vesile olacaktır. Bu sempozyumda sunulan bildirimlerde, Harran Okulu’nun etkili olduğu dönemin siyasî ve kültürel özellikleri ortaya konmuş, bu okulun bilim adamları ve onların ürettikleri bilgiler hakkında detaylı bilgiler sunulmuştur. Yine bu okulun etkilendiği ve etkilediği kişi ve kurumlardan ayrıntılı olarak bahsedilmiştir. Bununla birlikte bu sempozyumda ortaya konan bilgilerin Harran Okulu konusunda sadece yeni bir başlangıç teşkil edeceğini düşünüyoruz.

Bu sempozyumun önemli yönlerinden biri de, halen eski Harran’da devam

eden kazı çalışmalarının tamamlayıcısı niteliğinde olmasıdır. Hiç şüphesiz kitâbî bilgilerle arkeolojik bulgular birlikte değerlendirildiği zaman yeni bilgilere ulaşmak mümkün olacaktır. Diğer taraftan Harran, dünyanın en eski yerleşim ve kült merkezlerinden biridir. Bu yönüyle Harran'ın, ileride önemli bir turizm merkezi olacağı hususunda herhangi bir şüphemiz yoktur. Ancak bu hususun gerçekleşmesi için, öncelikle Harran'la ilgili her türlü bilginin ortaya konması ve yeni bilgilerin üretilmesi gerekmektedir. Bu sempozyum vasıtasıyla ortaya konulan bilgilerin bilime katkısı yanında, Harran'ın tanıtımı açısından da büyük önemi vardır.

Sempozyumun önemli özelliklerinden biri de, farklı üniversite ve fakültelerden, farklı bilim dallarından pek çok bilim adamını bir araya getirmiş olmasıdır. Sempozyuma katılanlar arasında sadece ilahiyatçılar değil, tarihçiler, felsefeciler, eğitimciler, hatta tıp fakültesi öğretim üyeleri de vardır. Bu yönüyle de şimdiye kadar bu konuda yapılan en geniş katılımlı bilimsel bir toplantı olmuştur.

Bildiri konuları genel olarak şu alt başlıklar altında toplanmıştır:

Harran Tarihi, Harran'da İnanç ve Dinler, Harran Okulu, Harran'da Bilim ve Tarih, Harranlı Bilim Adamları, Harran Okulu - İslam Felsefesi İlişkisi, Harran Okulu ve İslami İlimler.

Açılış konuşması ve bildirisini Ege Üniversitesi'nden Prof. Dr. Ahmet Arslan'ın yaptığı sempozyuma iştirak eden katılımcılar ve bildiri konularını şöyle sıralayabiliriz:

Harran Tarihi

Doç. Dr. Adem Apak, "Fethinden Emeviler'in Sonuna Kadar Harran" (Harran'ın Siyasi Tarihine Bir Katkı)

Doç. Dr. Mehmet Azimli, "Bir Emevi Başkenti; Harran (Kültür Tarihi) "

Okt. Mehmet Oymak, "Harran Okulundan Harran Üniversitesine"

Harran'da İnanç ve Dinler

Prof. Dr. Şinasi Gündüz "Manden/Sabii Geleneğinde Harran"[Harran in Mandaeen Tradition]

Prof. Dr. Ali Haydar Bayat, "Harran Sin ve Şamas İnançlarının Anadolu Selçuklu Eserlerindeki İzleri"

Prof. Dr. İsmail Yakıt, "Ebcet Düzeninde Rakam —Harf İlişkisinin Tarihi Gelişimi ve Hermetizm"

Öğr. Gör. Cengiz Batuk, "Ortaçağ Harrânîlerin Gelecek Dönem (Eskatolojik) Mitleri"

Doç. Dr. Turhan Kaçar, "Erken Bizans Döneminde Doğu: Süryani Monofizitliğinin Doğuşu"

Prof. Dr. Ramazan Altıntaş, "Harrân Teolojisinde Tanrı Tasavvuru"

Doç. Dr. Ejder Okumuş, "Harran Okulu'ndaki Dinlerarası İlişkilerin Toplumsal Etkileri"

Harran Okulu

John Healey, "The Intellectual And Cultural Milieu Of Harran And Edessa"

Yrd. Doç. Dr. Cevdet Kılıç, "Pythagoras ve Yeni Eflatuncu Felsefenin Harran Okuluna Tesirleri"

Dr. Eyyüp Tanrıverdi, "Yunanca Arapça Çeviri Sürecinde Harran Okulu"

Assoc. Prof. Dr. Ziyad Hireys, "Beyt al-Hikma"

Doç. Dr. Mustafa Demirci, "Helen Bilim ve Felsefesinin İslam Dünyasına İntikalinde/Tercümesinde Harran'lı Bilginlerin Rolü"

Yrd. Doç. Dr. Faruk Bozgöz, "Ahmet Emin'in Eserlerinde Harran Okulu"

Doç. Dr. Orhan Atalay, "Garp Uygarlığının Yaşamasında ve İslam Medeniyetinin Zenginleşmesinde Harran Okulu'nun Rolü"

Yrd. Doç. Dr. Şakir Gözütok, "Eğitim Tarihi Perspektifinde Harran Okulu"

Doç. Dr. Şuayip Özdemir, "Farabi'nin Eğitim Görüşlerine Harranlı Düşünürlerin Etkisi"

Prof. Dr. Ali Bakkal, "Medreseleşme Sürecinde Harran Okulu"

Harran'da Bilim ve Tarih

Arş. Gör. Ahmet Eyim, "Bilim Tarihi Yazımı Ve Nesnellik Tartışmaları Üzerine" ve "Harran'dan Modern Bilime Bir Köprü: El-Battani"

Öğr. Gör. Dr. Sema Önal Akkaş, "Vico'nun İdeal Sonsuz Tarih' Anlayışı Bakımından Kalde ve Harran"

Doç. Dr. Abdurrahman Acar, "Harranlı Tarihçiler Ve Abbasiler Devri Tarih Yazıcılığındaki Yerleri"

Harranlı Bilim Adamları

Prof. Dr. Melek Dosay Gökdoğan, "Salih Zeki'nin Âsâr-ı Bâkiye'sinde Harranlı Bilginler"

Dr. Yusuf Benli, "Cabir b. Hayyan'ın İlmi Kişiliği ve Tesirleri"

Prof. Dr. Süleyman Hayri Bolay, "Cabir b. Hayyan'ın Felsefesi"

Arş. Gör. Güncel Önkal, "Câbir b. Hayyân'da Din, Bilim ve Bilgi"

Dr. Ayten Aydın, "İslam Dünyası Kimya ve Simya Çalışmalarının Önde Gelen İsimlerinden Câbir ibn Hayyân ve Modern Kimya'ya Katkıları"

Prof. Dr. Mehmet Bayrakdar, "El-Battani'nin Trigonometrideki Yeri"

Doç. Dr. Yavuz Unat, "Battânî ve Zîc-i Sâbî Adlı Astronomi Eseri"

Prof. Dr. Kazım Sarıkavak, "Sabit b. Kurra'nın İslam Bilim ve Felsefesinin Oluşumundaki Yeri ve Önemi"

Hatice Toksöz, "Sabit b. Kurra'nın Felekler Nazariyesi"

Doç. Dr. Kemal Sözen, "Sinan b. Sabit'in Mükemmel İnsan Tasavvuru"

Arş. Gör. Bilgehan Bengü Tortuk, "Sinan b. Sabit'e Göre Hikmet Ve Edebin Tazammunları"

Yrd. Doç. Dr. Necati Avcı, "Ebu'l-Huseyn, Hilal b. El-Muhassin es-Sâbi el-Harrânî: H. 359-448/M. 970-1056"

Dr. Zafer Kızıklı, "Hilâl B. El-Muhassin Es-Sâbi'î El-Harrânî'nin Hayatı ve "Guraru'l-Belâga" Adlı Eseri"

Yrd. Doç. Dr. Mahmut Polat, "Garsü'n-Ni'Me'nin Hayatı Ve Eserleri"

Prof. Dr. Esin Kahya, "İslam Dünyasının Belli Başlı Hekimlerinden Ali b. İsa'nın Veteriner Hekimlikle İlgili bir Çalışması, *Kitab el-Mecmua el-Havas min Aza el-Hayevanat*"

Prof. Dr. Esin Kahya ve Dr. Ayten Aydın, "İslâm Dünyasının Belli Başlı Hekimlerinden Huneyn b. İshak'ın Çalışmalarının Kısa Bir Değerlendirmesi"

Assoc. Prof. Dr. Kasım Taamne, "The Political influences of translation of non-Islamic works in the second and third century of Hijra."

Dr. Nesim Doru, "İslam Felsefesinin Kaynaklarından Biri Olarak Harran Akademisi ve Süryani Felsefesi"

Doç. Dr. İbrahim Hakkı Aydın, "İslam Düşüncesinin Fikri Kökleri ve Harran Okulu"

Doç. Dr. Bayram Ali Çetinkaya, "İslâm Felsefesinin İlk İnşâcıları Urfalı Ve Harranlı Mütercimler"

Yrd. Doç. Dr. Cevher Şutul, "Felsefenin İslam Dünyasına Geçişinde Harran Mektebinin Yeri Ve Önemi"

Dr. Süleyman Dönmez, "Simplikios ve Onun İslam Felsefesine Etkileri Etrafındaki Tartışmalar"

Nazım Hasırcı, "Mantık Biliminin İslam Dünyasına Geçişinde Harran Okulunun Önemi"

Doç. Dr. Ahmet Keleş, "Muhammed Âbid el-Câbirî ve Arap Aklının Oluşumunda Hermetizmin Rolü"

Dr. Eyüp Bekiryazıcı, "Hermetizmin Ş. Sühreverdi'nin Felsefesine Geçiş Yolu Olarak Harran"

Doç. Dr. Hüseyin Karaman, "Harran Okulu Ebû Bekir Er-Razi'nin Felsefi Düşüncesine Kaynaklık Etmiş Midir?"

Dr. Azime Yüce, "Harran'lı Bir Alim Olarak İbn Teymiyye'nin Felsefe Eleştirisi"

Harran Okulu Ve İslami İlimler

Doç. Dr. Ahmet Keleş, "Harran Hermetizminin (Hermetik Geleneğin) İslami İlimlere Etkisi"

Yrd. Doç. Dr. Fuat Aydın, "Harran Piskoposu Teodore Ebû Kurra ve İslam Anlayışı"

Doç. Dr. Hüseyin Yaşar, "Kur'an Karşıtı Söylemin Oluşmasında Teodor Ebu Kurra Harrani'nin Etkisi"

Yrd. Doç. Dr. M. Akif Özdoğan, "Harran Okulunun Arap Dili Ve Edebiyatına Etkisi"

Yrd. Doç. Dr. Ahmet İnan, "Harran Okulunun Ana Görüşlerinin Tefsir Müdevvenatındaki İzdüşümleri Üzerine Bir Tedkik"

Doç. Dr. Mehmet Eren, "*Kütüb-i Sitte* Müelliflerinin Harranlı Hocaları"

Arş. Gör. Dr. Mehmet Dilek, "İlk Asırda Harran'da Yetişmiş Hadis Bilginleri" (*Kütüb-i Sitte*'de Rivâyeti Bulunan ve Harrani Nisbesiyle Anılan Râviler)

Yrd. Doç. Dr. Abdullah Yıldız, “Ebu Arube Hüseyin B. Muhammed B. Mevdud El-Harrani (H.220-318/M.835-930)”

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Nuri Güler, “İslam Hukukunda Lafızların Yorumunda Süryani Etkileri”

Doç. Dr. İbrahim Coşkun, “Harran Piskoposu Teodor Ebu Kurra'nın Mutezile Kelamına Etkisi”

Dr. Hülya Altunya, “Mu'tezile Kelamcılarının Din Dili Anlayışlarına Harran Okulu'nun Katkısı”

Öğr. Gör. Dr. Veysel Kasar, “Harran Okulu Etkisiyle Felefi Kelama Geçiş Sürecinde Kindi'nin Rolü”

Yrd. Doç. Dr. Ahmet Aslan, “Harranlı Düşünür El-Ca'd B. Dirhem”

Doç. Dr. Cağfer Karadaş, “Me'mun'un Harranlıları Din Değiştirmeye Zorlamasının

Kelamî Açıdan Değerlendirilmesi”

Dr. Halil İbrahim Bulut, “Müslüman Sabii ilişkileri Bağlamında Şerif Radi ve Ebu İshak İbrahim b. Hilal el-Harrânî Dosluđu”

Yrd. Doç. Dr. Ö. Faruk Altıparmak, “Harran Mektebi'nin Tasavvuf Düşüncesine Etkileri”

Bu arada, sempozyuma katıldıktan bir süre sonra fani dünyadan baki âleme göç eden çok değerli hocamız ve bilim adamı, Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyelerinden Prof. Dr. Ali Haydar Bayat hocamızın vefat haberi, bizleri son derece müteessir etmiştir. Değerli hocamıza Allah'tan rahmet, aile efradına da sabr-ı cemil niyaz ederiz. Ruhu şad, makamı cennet olsun!